Date Printed: 11/18/2008

JTS Box Number:	IFES_6
Tab Number:	43
Document Title:	IFES, Republic of Kyrgyzstand, Final Project Report Annex, (Oct 1, 1997-Dec
Document Date:	2002
Document Country:	Kyrgyzstan
IFES ID:	R01710

640B2A1C-4E16-4F10-9506-60DAEEE14F0A

INTERNATIONAL FOUNDATION FOR ELECTION SYSTEMS

REPUBLIC OF KYRGYZSTAN

Final Project Report

October 1, 1997 – September 30, 2002

USAID Cooperative Agreement EE-A-00-97-00034-00

Handbook "Description on Order of Authority and Participation of Candidates, Candidate Observers, Election Authorities, Media Representatives, Trusted Faces and Representatives of Political Parties on Elections in the Kyrgyz Republic," 1999, (Kyrgyz, Russian)

Көлөмү 1,0 б.т.
Нускасы 3 м. экз.
«Сурөт-Басма-Салону» ЖЧКоомунда басылган
Тел.28-69-45

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН ШАЙЛОО ЖАНА РЕФЕРЕНДУМ ӨТКӨРҮҮ БОЮНЧА БОРБОРДУК КОМИССИЯСЫ

Кеңеш берүү добушу бар шайлоо комиссиясынын мүчөсүнүн, талапкердин, саясий партиялардын, шайлоо блокторунун ишенимдүү адамдарынын, талапкерлердин, саясий партиялардын, шайлоо блокторунун ыйгарым укуктуу өкүлдөрүнүн, байкоочулардын, жалпыга маалымдоо каражаттарынын өкүлдөрүнүн Кыргыз Республикасында шайлоо өткөрүүдөгү иш-аракетинин тартиби жөнүндөгү Түшүндүрмөлөр тууралуу

Кыргыз Республикасынын Борбордук шайлоо комиссиясынын 1999-жылдын 20-августтагы № 138 токтому менен бекитилген

Бишкек-99

Бул Түшүндүрмө «Кыргыз Республикасындагы шайлоо жөнүндө» Кыргыз Республикасынын Кодексинин талаптарына ылайык кеңеш берүү добушу бар шайлоо комиссиясынын мүчөлөрүнүн, талапкердин, саясий партиялардын, шайлоо блокторунун ишенимдүү адамдарынын, талапкерлердин, саясий партиялардын, шайлоо блокторунун ыйгарым укуктуу өкүлдөрүнүн, байкоочулардын, жалпыга маалымдоо каражаттарынын өкүлдөрүнүн шайлоо өткөрүүдөгү иш-аракетинин тартибин жөнгө салат. Шайлоо процессинин катышуучуларынын ушул категориясынын мыйзамдуу ишине тоскоолдук кылуу Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында каралган тартипте административдик же кылмыш жоопкерчилигине алып келет.

Кыргыз Республикасынын Шайлоо жана референдум өткөрүү боюнча борбордук комиссиясы Эл аралык өнүгүү боюнча АКШнын агенствосу (ЮСАИД) каржылоочу Шайлоо тутумдарынын Эл аралык фондуна ушул материалды даярдоодо финансылык жардам көрсөткөндүгү үчүн ыраазычылыгын билдирет.

С. И. Иманбаев
Кыргыз Республикасынын Шайлоо
жана референдум өткөрүү боюнча
борбордук комиссиясынын төрагасы

комиссиясы добуш берүүнүн жыйынтыгы жөнүндө протоколду алгандыгы жөнүндө маалымат алынганга чейин, ошондой эле добуштарды кайталап эсептөөдө шайлоо участкасында болууга;

- добуш берүүнүн жыйынтыгы жөнүндө шайлоо комиссияларынын протоколдору менен таанышууга.

Кыргыз Республикасынын Борбордук шайлоо комиссиясынын жыйналышына Борбордук шайлоо комиссиясынын алдында аккредитацияланган жалпыга маалымдоо каражаттарынын өкүлдөрү катышууга укуктуу.

Жалпыга маалымдоо каражаттарынынын өкүлдөрүнө-журналисттерге, жалпыга маалымдоо каражаттарынын редакцияларынын кызмат адамдарына, мамлекеттик телерадиокорпорациясынын кызмат адамдарына жана чыгармачыл кызматкерлерине, эгерде аталган адамдар талапкер, алардын ишенимдүү адамдары же шайлоо комиссияларынын мүчөлөрү болуп саналса, жалпыга маалымдоо каражаттары аркылуу шайлоону чагылдырууга катышууга тыюу салынат.

1. КЕҢЕШ БЕРҮҮ ДОБУШУ БАР ШАЙЛОО КОМИССИЯСЫНЫН МҮЧӨЛӨРҮ

«Кыргыз Республикасындагы шайлоо жөнүндө» Кыргыз Республикасынын Кодексинин 11-статьясынын 8-пунктуна ылайык тийиштүү шайлоо комиссиясы талапкерди же талапкерлердин тизмесин каттагандан кийин катталган талапкер, болбосо талапкерлердин тизмесин көрсөткөн саясий партия, шайлоо блогу, өзүн же талапкерлердин тизмесин каттаган шайлоо комиссиясына, ошондой эле төмөнкү шайлоо комиссияларына кеңеш берүү добуш укугу менен комиссиянын бирден мүчөсүн дайындоого укуктуу. Катталган талапкер, болбосо саясий партиянын, шайлоо блогунун ыйгарым укуктуу өкүлү тийиштүү шайлоо комиссиясына расмий документтерди жөнөтүүгө тийиш, анын төрагасы дайындалган адамдарды кеңеш берүү добуш укугу менен комиссиянын мүчөлөрүнүн тизмесине киргизет жана аларга күбөлүк берет

Талапкер, анын ишенимдүү адамдары (саясий партиялардын, шайлоо блокторунун ишенимдүү адамдары), жубайлар (жубай) же талапкерлердин жакын туугандары, ошондой эле талапкерге түздөн-түз баш ийүүдө турган адамдар кеңеш берүү добуш укугу менен комиссиянын мүчөсү боло албайт.

Кеңеш берүү добуш укугу менен шайлоо комиссиясынын мүчөсүнүн иши комиссиянын мүчөсүн дайындоо жөнүндө тийиштүү шайлоо комиссиясы шайлоо комиссиясынын мүчөсүнүн фамилиясы, аты-жөнү, туулган жылы (18 жаштагылар үчүн кошумча түрдө күнү жана айы), туулган жери көрсөтүлгөн талапкердин арызын, саясий партиянын, шайлоо блогунун сунушун кабыл алган учурдан башталат.

Кеңеш берүү добуш укугу менен участкалык шайлоо комиссиясынын мүчөлөрү талапкердин, саясий партиянын, шайлоо блогунун тапшыруусу боюнча талапкердин, саясий партиянын, шайлоо блогунун ыйгарым укуктуу өкүлү болуп дайындалышы мүмкүн.

Кеңеш берүү добуш укугу менен шайлоо комиссиясынын мүчөсү төмөнкүлөргө укуктуу:

- шайлоо комиссиясынын жыйналышына катышууга;

- шайлоо комиссиясынын жыйналышында сөз сүйлөөгө, тийиштүү шайлоо комиссиясынын компетенциясына кирген маселелер боюнча сунуш киргизүүгө, ал боюнча добуш берүүнү талап кылууга;

- комиссиянын жыйналышынын башка катышуучуларына күн тартибине ылайык суроо берүүгө жана аларга маңызы боюнча жооп алууга;

- тийиштүү жана төмөн турган шайлоо комиссиясынын ар кандай документтери жана материалдары менен таанышууга жана ал документтердин ырасталган көчүрмөлөрүн алууга.

Кеңеш берүү добуш укугу менен шайлоо комиссиясынын мүчөсү төмөнкүлөргө укуксуз:

- шайлоо алдындагы үгүт иштерин жүргүзүүгө;

- шайлоо алдындагы ар кандай агитациялык материалдарды таркатууга;

- шайлоо бюллетендерин берүүгө;

- шайлоо бюллетендерин сорттоого жана шайлоочулардын добуштарын эсептөөгө катышууга;

- добуш берүүнүн жыйынтыгы жана шайлоонун натыйжасы жөнүндөгү протоколду түзүүгө;

- комиссиянын жыйналышында добуш берүүгө катышууга жана шайлоо комиссиясынын чечимине кол коюуга.

2. ТАЛАПКЕРЛЕРДИН, САЯСИЙ ПАРТИЯЛАРДЫН, ШАЙЛОО БЛОКТОРУНУН ИШЕНИМДҮҮ АДАМДАРЫ

«Кыргыз Республикасындагы шайлоо жөнүндө» Кыргыз Республикасынын Кодексинин 29-статьясына ылайык талапкер-

е) шайлоо комиссиясынын ишине бөгөөт болуучу аракеттерди жасоого;

ж) шайлоочулардын арасында үгүт ишин жүргүзүүгө;

з) тийиштүү шайлоо комиссиясынын чечимин кабыл алууга катышууга.

Байкоочу эгерде ал шайлоо комиссиясынын ишине же Кыргыз Республикасынын жараны өзүнүн шайлоо укугун ишке ашырышына бөгөөт кылууга аракет кылса, анын аракети добуш берүүнүн купуялыгын бузса же ал шайлоочунун эркин билдиришине таасир көрсөтүүгө аракет кылса, добуш берүү үчүн бөлмөдөн дароо чыгарылат. Бул жөнүндө чечим участкалык шайлоо комиссиясы тарабынан кабыл алынат. Мында комиссия ал адамды Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында каралган жоопкерчиликке тартуу жөнүндө сунуш менен тийиштүү органдарга кайрылууга.

5. ЖАЛПЫГА МААЛЫМДОО КАРАЖАТТАРЫНЫН ӨКҮЛДӨРҮ

Шайлоо жөнүндөгү Кодекстин жоболоруна ылайык жалпыга маалымдоо каражаттарынын өкүлдөрү калкка шайлоо кампаниясынын бардык этабында шайлоонун жүрүшү жөнүндө толук, айкын жана анык маалымат жеткирүүгө тийиш.

Жалпыга маалымдоо каражаттарынын өкүлдөрү шайлоо процессинин катышуучусу катары төмөнкүлөргө укуктуу:

- шайлоо комиссиясынын ишинин маалымдуулугун жана ачыктыгын камсыз кылуу менен анын жыйналышына катышууга;

- тийиштүү шайлоо комиссиясынын чечими менен таанышууга жана ал чечимдин көчүрмөсүн жалпыга маалымдоо каражаттарына жарыялоо үчүн берүүгө;

- шайлоо алдындагы ачык иш-чараларга катышууга, алардын жүрүшүн жалпыга маалымдоо каражаттарында чагылдырууга;

- добуш берүү күнү участкалык шайлоо комиссиясынын иши башталган учурдан тартып жогору турган шайлоо

з) шайлоонун жыйынтыгын белгилөөдө, шайлоонун натыйжасын аныктоодо, добуш берүүнүн жыйынтыгы, шайлоонун натыйжасы жөнүндө тийиштүү протокол түзүүдө шайлоо комиссиясынын жыйналышына, ошондой эле шайлоочулардын добуштарын кайталап эсептөөгө катышууга;

и) шайлоонун жыйынтыгы жөнүндө участкалык шайлоо комиссиясынын протоколу, ошондой эле шайлоонун жыйынтыгы жана шайлоонун натыйжасы жөнүндө башка шайлоо комиссияларынын протоколдору менен таанышууга; тийиштүү шайлоо комиссиясынан аталган протоколдордун жана ага тиркелген документтердин, ошондой эле тийиштүү шайлоо комиссиясына келип түшкөн же аталган комиссиялар тарабынан добуш берүү күнү участкалык шайлоо комиссиясынын иши башталган учурдан тартып жогору турган шайлоо комиссиясы добуш берүүнүн жыйынтыгы жөнүндөгү протоколду алгандыгы тууралуу маалымат алынган учурга чейин келип түшкөн башка документтердин, анын ичинде добуш берүүгө катышкан адамдардын тизмесинин көчүрмөсүн даярдатууга жана алууга. Байкоочунун талабы боюнча шайлоо комиссиясы аталган көчүрмөлөрдү берүүгө же ырастоого милдеттүү;

к) участкалык шайлоо комиссиясынын, башка шайлоо комиссияларынын аракетине (аракетсиздигине) жогору турган шайлоо комиссиясына, Борбордук шайлоо комиссиясына же сотко даттанууга;

л) тийиштүү комиссияларда шайлоочулардын добуштарын кайталап эсептөөгө катышууга.

Байкоочулар төмөнкүлөргө укуксуз:

а) шайлоочуларга шайлоо бюллетендерин берүүгө;

б) шайлоо бюллетенин алууда шайлоочунун өтүнүчү боюнча ал үчүн кол коюуга;

в) шайлоочунун өтүнүчү боюнча шайлоо бюллетенин ал үчүн толтурууга;

г) добуш берүүнүн купуялыгын бузган аракеттерди жасоого;

д) шайлоо комиссиясынын мүчөлөрү жүргүзүп жаткан шайлоо бюллетендерин эсептөөгө түздөн-түз катышууга;

лер, саясий партиялар, шайлоо блоктору ишенимдүү адамдарды дайындоого укуктуу. Талапкерлердин, саясий партиялардын, шайлоо блокторунун ишенимдүү адамдарынын санына чек коюлбайт.

Активдүү шайлоо укугу бар Кыргыз Республикасынын жарандары ишенимдүү адам боло алат. Ишенимдүү адамдар талапкердин кат жүзүндөгү арызынын, саясий партиянын, шайлоо блогунун сунушунун жана ишенимдүү адам болууга макулдук берүү жөнүндөгү жарандын өз арызынын негизинде дайындалат, анда ишенимдүү адамдын фамилиясы, аты-жөнү, туулган жылы, иштеген жери, ээлеген кызматы жана жашаган жери көрсөтүлүүгө тийиш. Ишенимдүү адамдарды каттоо талапкерди (талапкерлердин тизмесин) каттаган шайлоо комиссиясы тарабынан аталган документтер алынгандан кийин дароо жүргүзүлөт жана ага белгиленген үлгүдөгү күбөлүк берилет.

Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин Мыйзам чыгаруу жыйынынын, Эл өкүлдөр жыйынынын, жергиликтүү кеңештердин депутаттары, Өкмөт мүчөлөрү, Президенттин Администрациясынын, Премьер-министрдин, Мыйзам чыгаруу жыйынынын, Эл өкүлдөр жыйынынын аппараттарынын жооптуу кызматкерлери, мамлекеттик бийликтин аткаруу органдарынын жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын кызмат адамдары, шайлоо комиссияларынын мүчөлөрү, укук коргоо органдарынын жана соттордун кызматкерлери, аскер кызматчылары, чет өлкөлүк жарандар ишенимдүү адам боло албайт.

Ишенимдүү адамдар катталган күндөн баштап шайлоолордун жалпы жыйынтыгы расмий жарыяланган күнгө чейин менчигинин түрүнө карабастан ишканалардын, мекемелердин, уюмдардын администрациялары ишенимдүү адамдын өтүнүчү боюнча акы төлөнбөй турган отпуск берүүгө милдеттүү.

Ишенимдүү адамдар аларга талапкерлер, саясий партиялар, шайлоо блоктору берген ыйгарым укуктардын чектеринде аракеттенишет.

Талапкерлердин, саясий партиялардын, шайлоо блокторунун ишенимдүү адамдары төмөнкүлөргө укуктуу:

- мыйзам менен жол берилген ар кандай формада жана мыйзамдуу усулдар менен талапкердин (талапкерлердин тизмесинин) шайланышына көмөк болуучу үгүт жана башка

иштерди жүргүзүүгө, алардын шайлоо алдындагы программаларын сунуш кылууга;

- шайлоо алдындагы чогулуштарда, шайлоочулар менен жолугушууларда сөз сүйлөөгө, шайлоо алдындагы талаш-тартыштарга катышууга;

- мамлекеттик органдардан жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынан шайлоо алдындагы чогулуштарды жана шайлоочулар менен жолугушууларды өткөрүүдө зарыл жардам алууга;

- шайлоо комиссияларынын заседаниелерине катышууга;

- добуш берүүдө шайлоочулардын добуштарын эсептөөдө жана добуш берүүнүн жыйынтыгын чыгарууда шайлоо участкаларында, анын ичинде аскер бөлүктөрүнүн участкаларында болууга;

- шайлоо комиссияларынын документтери, ошондой эле добуш берүүнүн жыйынтыгы, шайлоонун натыйжасы жөнүндөгү протоколдор менен таанышууга;

- шайлоо комиссияларынын чечимдерине жана аракеттерине (аракетсиздигине) даттанууга жана даттануулар менен арыздарды кароого катышууга.

Талапкерлердин, саясий партиялардын, шайлоо блокторунун ишенимдүү адамдары төмөнкүлөргө укуксуз:

- шайлоо комиссияларынын ишине кийлигишүүгө;

- добуш берүүчү жайда шайлоочунун өтүнүчү боюнча ал үчүн шайлоо бюллетенин алууда кол коюуга, ошондой эле жашыруун добуш берүү үчүн атайын жабдылган кабинада, жайда же бөлмөдө ал үчүн шайлоо бюллетенин толтурууга;

- эгерде ал журналист, чыгармачыл кызматкер, болбосо массалык маалымат каражаттарынын редакцияларынын кызмат адамы болуп саналса, теле жана радионун маалыматтык программаларын (берүүлөрүн) алып барууга, массалык маалымат каражаттары аркылуу шайлоону чагылдырууга катышууга.

Талапкерлер, саясий партиялар, шайлоо блоктору каалаган убакта ишенимдүү адамдарды кайра чакыртып алууга

тийиштүү протокол түзүүдө, ошондой эле шайлоочулардын добуштарын кайталап эсептөөдө катышууга укуктуу.

Байкоочулар төмөнкүлөргө укуктуу:

а) шайлоочулардын тизмеси менен таанышууга;

б) добуш берүү үчүн бөлмөдө, анын ичинде аскер бөлүктөрүндөгү шайлоо участкаларындагы бөлмөдө добуш берүү күнү участкалык шайлоо комиссиясынын иши башталган учурдан баштап жогору турган шайлоо комиссиясы добуш берүүнүн жыйынтыгы жөнүндө протоколду алгандыгы тууралуу маалымат алынганга чейин, ошондой эле шайлоо участкасында шайлоочулардын добуштарын кайталап эсептөөдө бардык учурда болууга;

в) участкалык шайлоо комиссиясынын төрагасы шайлоо кутуларын чаптоонун алдында жана добуш берүү аяктагандан кийин ачуунун алдында көрсөткөн учурга катышууга;

г) чечүүчү добуш укуту бар участкалык шайлоо комиссиясынын мүчөлөрү пайдаланылбаган шайлоо бюллетендерин эсептешине жана жок кылышына катышууга;

д) шайлоочулардын добуш берүү үчүн бөлмөдөн тышкары жерлерде добуш берүүсүнө катышууга;

е) шайлоочулардын тизмесине киргизилген граждандарды, шайлоочуларга берилген шайлоо бюллетендерин, жокко чыгарылган шайлоо бюллетендерин эсептөөгө байкоо жүргүзүүгө; шайлоочулардын добуштарын аралыктан жана шайлоо бюллетендеринин мазмуунун көрүп турууну камсыз кылгыдай шартта эсептөөгө байкоо жүргүзүүгө (байкоочулар участкалык шайлоо комиссиясы шайлоочулардын добуштарын эсептеп жаткан столдун башка жагына шайлоо бюллетендеринин текстин окууга боло тургандай аралыкта жайгашууга тийиш); шайлоочулардын добуштарын эсептөөдө ар кандай толтурулган же толтурулбаган шайлоо бюллетендери менен таанышууга; шайлоо комиссиясынын добуш берүүнүн жыйынтыгы жөнүндөгү протоколду жана башка документтерди толтурушуна байкоо жүргүзүүгө;

ж) добуш берүүнү уюштуруу маселеси боюнча сунуш же сын-пикири менен участкалык шайлоо комиссиясынын төрагасына, ал жокто аны алмаштырган адамга кайрылууга;

мыйзамдарында белгиленген тартипте Кыргыз Республикасындагы шайлоолорго даярдык көрүү жана өткөрүүгө байкоо жүргүзүү укуту бар чет өлкөлүк же эл аралык уюмдар чет өлкөлүк (эл аралык) байкоочуларды беришет.

Байкоочунун ыйгарым укуктары ал кызыкчылыгын көздөгөн катталган талапкер, саясий партия, шайлоо блогу, коомдук бирикме, шайлоочулардын чогулушу тарабынан анын фамилиясын, аты-жөнүн, жашаган жерин, ошондой эле шайлоо участкасынын номерин, ал жөнөтүлгөн шайлоо комиссиясынын аталышын көрсөтүү менен кат жөнүндө ырасталууга тийиш. Бул документ паспортту же аны алмаштырган башка документти көрсөткөндө гана анык. Байкоочуну жөнөтүү жөнүндө алдын ала билдирүү талап кылынбайт.

Шайлоо боюнча чет өлкөлүк (эл аралык) байкоочулар Кыргыз Республикасынын Борбордук шайлоо комиссиясында аккредитацияланат. Кыргыз Республикасынын аймагында болгон учурда чет өлкөлүк (эл аралык) байкоочулар Кыргыз Республикасынын калкасы астында болот.

Байкоочулардын ишин материалдык-финансылык жактан камсыз кылуу байкоочуну жөнөткөн тараптын эсебинен, же өз каражаттарынын эсебинен жүргүзүлөт.

Байкоочу ушул Түшүндүрмөгө ылайык өз алдынча жана эч кимге көз карандысыз байкоо жүргүзөт.

Добуш берүү күнү участкалык шайлоо комиссиясынын иши башталгандан тартып жогору турган шайлоо комиссиясы добуш берүүнүн жыйынтыгы жөнүндө протоколду алгандыгы тууралуу маалымат алынганга чейин, ошондой эле шайлоо участкаларында шайлоочулардын добуштарын кайталап эсептөөдө байкоочулар, чет өлкөлүк (эл аралык) байкоочулар катышууга укуктуу.

Аскер бөлүгүндө, ооруканада, санаторийде, эс алуу үйлөрүндө, тергөө изоляторунда жана убактылуу кармоо изоляторунда түзүлгөн шайлоо участкасындагы добуш берүү үчүн бөлмөгө бардык байкоочулардын, чет өлкөлүк (эл аралык) байкоочулардын кириши камсыз кылынууга тийиш.

Байкоочулар, чет өлкөлүк (эл аралык) байкоочулар шайлоо комиссиясынын жыйналышына алар добуш берүүнүн жыйынтыгын чыгарууда, шайлоонун натыйжасын аныктоодо, добуш берүүнүн жыйынтыгы, шайлоонун натыйжасы жөнүндө

укуктуу. Ошол учурда талапкер же анын тапшыруусу боюнча ыйгарым укуктуу өкүл, саясий партиянын, шайлоо блогунун ыйгарым укуктуу өкүлү шайлоо комиссиясына ишенимдүү адамдарды чакырып алгандык, аларга берилген күбөлүктөрдү алуу жөнүндө билдирүү жиберет. Шайлоо комиссиясы ошол ишенимдүү адамга берген күбөлүктү жокко чыгарат. Талапкерлер, саясий партиялар, шайлоо блоктору алардын ордуна белгиленген тартип боюнча жаңы ишенимдүү адамдарды дайындоого акылуу.

Ишенимдүү адамдын ыйгарым укуктары аларды дайындаган талапкер статусун жоготушу, болбосо саясий партиялар, шайлоо блоктору көрсөткөн талапкерлердин тизмесине киргизилген талапкер статусун жоготушу менен бирге токтотулат.

3. ТАЛАПКЕРЛЕРДИН, САЯСИЙ ПАРТИЯЛАРДЫН, ШАЙЛОО БЛОКТОРУНУН ЫЙГАРЫМ УКУКТУУ ӨКҮЛДӨРҮ

«Кыргыз Республикасындагы шайлоо жөнүндө» Кыргыз Республикасынын Кодексинин 26-статьясына ылайык талапкерлер, саясий партиялар, шайлоо блоктору ыйгарым укуктуу ишенимдүү өкүлдөрдү дайындайт, алар тийиштүү талапкердин, саясий партиянын, шайлоо блогунун, шайлоочулардын чогулушунун шайлоого катышуу менен байланышкан бардык маселелер, анын ичинде каржылык маселелер боюнча кызыкчылыгын көздөйт.

Талапкерлердин, саясий партиялардын, шайлоо блокторунун ыйгарым укуктуу өкүлдөрү саясий партиянын, шайлоо блогунун съездинде (конференциясында) же анын жетекчи органы тарабынан дайындалат. Талапкерлер, саясий партиялар, шайлоо блоктору мыйзамда белгиленген тартипте бардык ыйгарым укуктуу өкүлдөргө бир же ар бирине бирден ишеним кат берет.

Талапкерлердин, саясий партиялардын, шайлоо блокторунун ыйгарым укуктуу өкүлдөрү округдук шайлоо комиссиясына саясий партиянын, шайлоо блогунун съездинин (конференциясынын) талапкерди (талапкерлердин тизмесин) көрсөтүү

жөнүндөгү чечими бар протоколду сунуш кылат. Талапкерликке өзүн-өзү көрсөткөн талапкер округдук шайлоо комиссиясына ошол шайлоо округу боюнча талапкер болуп добушка коюлуута ниеттенгендиги жөнүндө арызды жана анын ыйгарым укуктуу өкүлдөрүн каттоо жөнүндөгү өтүнүчтү берет.

Ошону менен бирге округдук шайлоо комиссиясына талапкердин, саясий партиянын, шайлоо блогунун ыйгарым укуктуу өкүлдөрүнүн курамы, ар бир ыйгарым укуктуу өкүлдүн фамилиясын, аты-жөнүн, туулган жылын, жашаган жерин көрсөтүү менен, ошондой эле талапкердин, саясий партиянын, шайлоо блогунун ыйгарым укуктуу өкүлдөрүнө мыйзамда белгиленген тартипте толтурулган ишеним кат сунуш кылынат.

Талапкерлердин, саясий партиялардын, шайлоо блокторунун ыйгарым укуктуу өкүлдөрү ушул статьянын 2 жана 3-пункттарында көрсөтүлгөн документтер менен бирге катталгандык жөнүндөгү күбөлүктүн көчүрмөсүн сунуш кылат.

Округдук шайлоо комиссиясы өзүнө келип түшкөн документтерди карайт, алардын ушул Кодекске ылайык келишин аныктайт жана алар келип түшкөн күндөн баштап беш календардык күндүн ичинде талапкерлердин, саясий партиянын, шайлоо блогунун ыйгарым укуктуу өкүлдөрүн каттоо жөнүндө чечим кабыл алат жана аларга каттоо күбөлүктөрүн берет.

Ыйгарым укуктуу өкүлдөрдү каттоодон баш тартылган учурда округдук шайлоо комиссиясынын жүйөөнү көрсөткөн токтому берилет. Каттоодон баш тартуу тийиштүү шайлоо комиссиясы турган жер боюнча райондук (шаардык) сотко даттанылышы мүмкүн, сот даттанууну үч күндүк мөөнөттөн кечиктирбестен кароого жана чечим кабыл алууга милдеттүү.

Ыйгарым укуктуу өкүлдөр:

- талапкерди жактаган шайлоочулардын колун чогултууда кол коюу барактарын күбөлөндүрөт, талапкерди жактап чогулткан шайлоочулардын колдорунун санын эсептейт, колдорду чогултуунун жыйынтыгы жөнүндө протокол жазат;

- округдук шайлоо комиссиясына талапкерди жактаган кол коюу барактарын, ошондой эле талапкерди (талапкерлердин тизмесин) каттоо үчүн башка документтерди берет;

- шайлоо комиссиясынан кол коюу барактарын жана башка документтерди кабыл алгандык жөнүндөгү кат жүзүндөгү ырастаманы (маалымдаманы) алат;

- шайлоо алдындагы үгүт иштерин жүргүзөт, үгүт материалдарын таркатат;

- талапкерлерге, саясий партияларга, шайлоо блокторуна эфирдик убакытты берүүнүн тартибин аныктоодо шайлоо комиссиялары жүргүзгөн чүчүкулакты аныктоого катышууга укуктуу;

- өздөрүн дайындаган талапкерге, саясий партияга, шайлоо блогуна тиешеси бар маселелер боюнча шайлоо комиссияларынын заседаниесине катышууга укуктуу;

- Кыргыз Республикасында шайлоолор жөнүндөгү мыйзамдарда белгиленген башка ыйгарым укуктарды, талапкердин, саясий партиянын, шайлоо блогунун тапшыруусу боюнча бөлөк ыйгарым укуктарды ишке ашырат.

Талапкерлердин, саясий партиялардын, шайлоо блокторунун ыйгарым укуктуу өкүлдөрүнө шайлоочуларга таасир көрсөтүүгө: аларга уюштуруу иштерин (шайлоо участкаларында нөөмөткө туруу, колдорду чогултуу жана башка техникалык иштерди) аткаруудан башка учурларда акча каражаттарын төлөөгө, белек жана башка материалдык керектүү нерселерди берүүгө, товарларды жеңилдетип сатууга, басмадан чыккан, анын ичинде иллюстрацияланган, шайлоо кампаниясы үчүн атайын даярдалган материалдардан жана төш белгилерден тышкары ар кандай товарларды акысыз таркатууга, ошондой эле акысыз же жеңилдетилген шартта кызмат көрсөтүүгө тыюу салынат.

4. БАЙКООЧУЛАР

Талапкерлер, саясий партиялар, шайлоо блоктору, коомдук бирикмелер, шайлоочулар добуш берүүнү өткөрүү, добуштарды эсептөө, добуш берүүнүн жыйынтыгын чыгаруу жана шайлоонун натыйжасын аныктоого байкоо жүргүзүү үчүн байкоочуларды дайындоого укуктуу. Кыргыз Республикасынын

Объем 1 п.л.
Тираж 3 тыс. экз.
Отпечатано в ОсОО «Сурет-Басма-Салону
тел. 28-69-45

ЦЕНТРАЛЬНАЯ КОМИССИЯ
ПО ВЫБОРАМ И ПРОВЕДЕНИЮ РЕФЕРЕНДУМОВ
КЫРГЫЗСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

РАЗЪЯСНЕНИЯ

о порядке деятельности членов избирательных комиссий с правом совещательного голоса, доверенных лиц кандидатов, политических партий, избирательных блоков, уполномоченных представителей кандидатов, политических партий, избирательных блоков, наблюдателей, представителей средств массовой информации при проведении выборов в Кыргызской Республике

Утверждены
Постановлением Центральной избирательной комиссии Кыргызской Республики от 20 августа 1999 года № 138

Бишкек-99

Настоящие Разъяснения регламентируют в соответствии с требованиями Кодекса Кыргызской Республики "О выборах в Кыргызской Республике" порядок деятельности членов избирательных комиссий с правом совещательного голоса, доверенных лиц кандидатов, политических партий, избирательных блоков, уполномоченных представителей кандидатов, политических партий, избирательных блоков, наблюдателей, представителей средств массовой информации (далее - СМИ) при проведении выборов. Воспрепятствование законной деятельности указанной категории участников избирательного процесса влечет административную или уголовную ответственность в порядке, установленном законодательством Кыргызской Республики.

Центральная избирательная комиссия по выборам и проведению референдумов Кыргызской Республики выражает благодарность Международному Фонду Избирательных Систем, финансируемому Агенством США по Международному развитию (ЮСАИД), за финансовую помощь, оказанную при подготовке данного материала.

С. И. Иманбаев
Председатель Центральной Избирательной Комиссии по выборам и проведению референдумов Кыргызской Республики

сии и до получения сообщения о принятии вышестоящей избирательной комиссией протокола об итогах голосования, а также при повторном подсчете голосов;

- знакомиться с протоколами избирательных комиссий об итогах голосования.

На заседаниях Центральной избирательной комиссии Кыргызской Республики вправе присутствовать представители СМИ, аккредитованные при Центральной избирательной комиссии.

Представителям СМИ: журналистам, должностным лицам редакций СМИ, должностным лицам и творческим работникам государственных телерадиокомпаний, запрещается участвовать в освещении выборов через СМИ, если указанные лица являются кандидатами, их доверенными лицами или членами избирательных комиссий.

1. ЧЛЕНЫ ИЗБИРАТЕЛЬНЫХ КОМИССИЙ С ПРАВОМ СОВЕЩАТЕЛЬНОГО ГОЛОСА

В соответствии с пунктом 8 статьи 11 Кодекса Кыргызской Республики "О выборах в Кыргызской Республике" после регистрации кандидата или списка кандидатов соответствующей избирательной комиссией, зарегистрированный кандидат либо политическая партия, избирательный блок, выдвинувшие список кандидатов, вправе назначить в избирательную комиссию, зарегистрировавшую кандидата или список кандидатов, а также в нижестоящие избирательные комиссии по одному члену комиссии с правом совещательного голоса. Зарегистрированный кандидат, либо уполномоченный представитель политической партии, избирательного блока должен направить официальные документы в соответствующую избирательную комиссию, председатель которой вносит назначенных лиц в списки членов комиссии с правом совещательного голоса и выдает им удостоверения.

Членами избирательной комиссии с правом совещательного голоса не могут быть: кандидат, его доверенные лица (доверенные лица политических партий, избирательных блоков); супруг (супруга) или близкие родственники кандидата; лица, находящиеся в непосредственном подчинении кандидата.

Деятельность члена избирательной комиссии с правом совещательного голоса начинается с момента получения соответствующей избирательной комиссией заявления кандидата, представления политической партии, избирательного блока о назначении члена комиссии, в котором указываются фамилия, имя, отчество, год (в возрасте 18 лет - дополнительно день и месяц) рождения, место жительства члена избирательной комиссии.

Члены участковых избирательных комиссий с правом совещательного голоса по поручению кандидата, политической партии, избирательного блока могут назначаться уполномоченными представителями кандидатов, политических партий, избирательных блоков.

Член избирательной комиссии с правом совещательного голоса вправе:

- принимать участие в заседаниях избирательной комиссии;

- выступать на заседаниях избирательной комиссии, вносить предложения по вопросам, входящим в компетенцию соответствующей избирательной комиссии, требовать проведения по ним голосования; задавать другим участникам заседания комиссии вопросы в соответствии с повесткой дня и получать на них ответы по существу;

- знакомиться с любыми документами и материалами соответствующей и нижестоящих избирательных комиссий и получать заверенные копии этих документов.

Член избирательной комиссии с правом совещательного голоса не вправе:

- проводить предвыборную агитацию, распространять любые агитационные предвыборные материалы;

- выдавать избирательные бюллетени;

- участвовать в сортировке избирательных бюллетеней и подсчете голосов избирателей;

- составлять протокол об итогах голосования и результатах выборов;

- участвовать в голосовании на заседании комиссии и подписывать решения избирательной комиссии.

2. ДОВЕРЕННЫЕ ЛИЦА КАНДИДАТОВ, ПОЛИТИЧЕСКИХ ПАРТИЙ, ИЗБИРАТЕЛЬНЫХ БЛОКОВ

В соответствии со статей 29 Кодекса Кыргызской Республики "О выборах в Кыргызской республике" кандидат, политическая партия, избирательный блок вправе назначить доверенных лиц. Количество доверенных лиц кандидатов, политических партий, избирательных блоков не ограничено.

Доверенными лицами могут быть граждане Кыргызской Республики, обладающие активным избирательным правом.

е) совершать действия, препятствующие работе избирательной комиссии;

ж) вести агитацию среди избирателей;

з) участвовать в принятии решений соответствующей избирательной комиссией.

Наблюдатель незамедлительно удаляется из помещения для голосования, если он пытается воспрепятствовать работе избирательной комиссии, либо осуществлению гражданином Кыргызской Республики своих избирательных прав, его действия нарушают тайну голосования или он пытается повлиять на волеизъявление избирателя. Решение об этом принимается участковой избирательной комиссией. При этом комиссия вправе обратиться в соответствующие органы с представлением о привлечении данного лица к ответственности, предусмотренной законодательством Кыргызской Республики.

5. ПРЕДСТАВИТЕЛИ СРЕДСТВ МАССОВОЙ ИНФОРМАЦИИ

В соответствии с положениями Кодекса о выборах, представители СМИ призваны доводить до населения полную, объективную и достоверную информацию о ходе выборов на всех этапах избирательной кампании.

Представители СМИ как участники избирательного процесса вправе:

- присутствовать на заседаниях избирательных комиссий, обеспечивая гласность и открытость их деятельности;

- знакомиться с решениями соответствующих избирательных комиссий и передавать копии решений для опубликования в СМИ;

- присутствовать на публичных предвыборных мероприятиях, освещать в СМИ ход их проведения;

- находиться на избирательных участках в день голосования, с момента начала работы участковой избирательной комис-

з) присутствовать на заседаниях избирательных комиссий при установлении ими итогов голосования, определении результатов выборов, составлении соответствующих протоколов об итогах голосования, результатов выборов, а также при повторном подсчете голосов избирателей;

и) знакомиться с протоколом участковой избирательной комиссии об итогах голосования, а также с протоколами иных избирательных комиссий об итогах голосования и результатах выборов; изготавливать либо получать от соответствующей избирательной комиссии копии указанных протоколов и приложенных к ним документов, а также иных документов, поступивших в соответствующие избирательные комиссии либо составленных указанными комиссиями в день голосования с момента начала работы участковой избирательной комиссии и до получения сообщения о принятии вышестоящей избирательной комиссией протоколов об итогах голосования, в том числе списка лиц, присутствовавших при голосовании. По требованию наблюдателя избирательная комиссия обязана выдать или заверить указанные копии;

к) обжаловать действия (бездействие) участковой избирательной комиссии, иной избирательной комиссии в вышестоящую избирательную комиссию, Центральную избирательную комиссию или в суд;

л) присутствовать при повторном подсчете голосов избирателей в соответствующих комиссиях.

Наблюдатель не вправе:

а) выдавать избирателям избирательные бюллетени;

б) расписываться за избирателя по его просьбе в получении избирательных бюллетеней;

в) заполнять за избирателя по его просьбе избирательный бюллетень;

г) предпринимать действия, нарушающие тайну голосования;

д) принимать непосредственное участие в проводимом членами избирательной комиссии подсчете избирательных бюллетеней;

Доверенные лица назначаются на основании заявления в письменной форме кандидата, представления политической партии, избирательного блока и личного заявления гражданина о согласии быть доверенным лицом, в которых должны быть указаны фамилия, имя, отчество, год рождения, место работы, занимаемая должность и место жительства доверенного лица.

Регистрация доверенных лиц осуществляется незамедлительно избирательной комиссией, зарегистрировавшей кандидата (список кандидатов), после получения указанных документов и выдает им удостоверения установленного образца.

Доверенными лицами не могут быть депутаты Законодательного собрания, Собрания народных представителей Жогорку Кенеша Кыргызской Республики, местных кенешей, члены Правительства, ответственные работники Администрации Президента, аппаратов Премьер-министра, Законодательного собрания, Собрания народных представителей, должностные лица исполнительных органов государственной власти и органов местного самоуправления, члены избирательных комиссий, работники правоохранительных органов и судов, военнослужащие, иностранные граждане.

На период со дня регистрации доверенного лица и до дня официального опубликования общих итогов выборов, администрация предприятия, учреждения, организации, независимо от формы собственности, обязана по личному заявлению доверенного лица предоставить ему отпуск без сохранения оплаты труда.

Доверенные лица действуют в пределах полномочий, предоставленных им кандидатами, политическими партиями, избирательными блоками.

Доверенные лица кандидатов, политических партий, избирательных блоков вправе:

- осуществлять в любых допустимых законом формах и законными методами агитационную и иную деятельность, способствующую избранию кандидатов (списка кандидатов), представлять их предвыборные программы;

- выступать на предвыборных собраниях, встречах с избирателями, участвовать в предвыборных дебатах и дискуссиях;

- получать необходимую помощь от государственных органов и органов местного самоуправления в проведении предвыборных собраний и встреч с избирателями:

- присутствовать на заседаниях избирательных комиссий;

- находиться на избирательных участках, в том числе на участках в воинских частях, при проведении голосования, подсчете голосов избирателей и подведении итогов голосования;

- знакомиться с документами избирательных комиссий, а также протоколами об итогах голосования, о результатах выборов;

- обжаловать решения и действия (бездействие) избирательных комиссий и присутствовать при рассмотрении жалоб и заявлений.

Доверенные лица кандидатов, политических партий, избирательных блоков не вправе:

- вмешиваться в работу избирательных комиссий;

- расписываться в помещении для голосования за избирателя по его просьбе в получении избирательных бюллетеней, а также заполнять за него избирательные бюллетени в кабине, специально оборудованном месте или комнате для тайного голосования;

- вести информационные теле- и радиопрограммы (передачи), участвовать в освещении выборов через средства массовой информации в случае, если они являются журналистами, творческими работниками, либо должностными лицами этих редакций, средств массовой информации.

Кандидаты, политические партии, избирательные блоки вправе в любое время отозвать доверенных лиц, при этом кандидат или по его поручению уполномоченный представитель кандидата, политической партии, избирательного блока направляет в избирательную комиссию уведомление об их отзыве.

Избирательная комиссия аннулирует выданные данным доверенным лицам удостоверения. Кандидаты, политические партии, избирательные блоки вправе в установленном порядке назначить новых доверенных лиц взамен отозванных.

Наблюдатели вправе:

а) знакомиться со списками избирателей;

б) находиться в помещении для голосования, в том числе на избирательном участке в воинской части, в день голосования в любое время в период с момента начала работы участковой избирательной комиссии и до получения сообщения о принятии вышестоящей избирательной комиссии протокола об итогах голосования, а также при повторном подсчете голосов избирателей на избирательных участках;

в) присутствовать при предъявлении председателем участковой избирательной комиссии избирательных ящиков перед их опечатыванием и перед их вскрытием после завершения голосования;

г) присутствовать при подсчете и погашении членами участковой избирательной комиссии с правом решающего голоса неиспользованных избирательных бюллетеней;

д) присутствовать при голосовании избирателей вне помещения для голосования;

е) наблюдать за подсчетом числа граждан, внесенных в списки избирателей, избирательных бюллетеней, выданных избирателям, погашенных избирательных бюллетеней; наблюдать за подсчетом голосов избирателей на расстоянии и в условиях, обеспечивающих им обозримость содержания избирательных бюллетеней, (наблюдатели должны размещаться с другой стороны стола, за которым участковая избирательная комиссия производит подсчет голосов избирателей – на расстоянии, которое позволяет прочесть текст избирательного бюллетеня); знакомиться с любым заполненным или незаполненным избирательным бюллетенем при подсчете голосов избирателей; наблюдать за составлением избирательной комиссией протокола об итогах голосования и иных документов;

ж) обращаться к председателю участковой избирательной комиссии, а в случае его отсутствия - к лицу, его замещающему, с предложениями и замечаниями по вопросам организации голосования;

Полномочия наблюдателя должны быть удостоверены в письменной форме зарегистрированным кандидатом, политической партией, избирательным блоком, общественным объединением, собранием избирателей, чьи интересы представляет данный наблюдатель, с указанием его фамилии, имени и отчества, места жительства, а также номера избирательного участка, наименования избирательной комиссии, куда он направляется. Данный документ действителен при предъявлении паспорта или заменяющего его документа. Предварительное уведомление о направлении наблюдателя не требуется.

Иностранные (международные) наблюдатели по выборам аккредитуются Центральной избирательной комиссией Кыргызской Республики. Во время пребывания на территории Кыргызской Республики иностранный (международный) наблюдатель находится под покровительством Кыргызской Республики.

Материально-финансовое обеспечение деятельности наблюдателей производится за счет стороны, направившей наблюдателя, или за счет собственных средств.

Наблюдатель в соответствии с настоящим Разъяснением осуществляет наблюдение самостоятельно и независимо.

В день голосования, с момента начала работы участковой избирательной комиссии и до получения сообщения о принятии вышестоящей избирательной комиссией протокола об итогах голосования, а также при повторном подсчете голосов избирателей на избирательных участках, вправе присутствовать наблюдатели, иностранные (международные) наблюдатели.

В помещении для голосования, сформированном на избирательном участке, образованном в воинской части, больнице, санатории, доме отдыха, следственном изоляторе и изоляторе временного содержания должен быть обеспечен доступ всем наблюдателям, иностранным (международным) наблюдателям.

Наблюдатели, иностранные (международные) наблюдатели, вправе присутствовать на заседаниях избирательных комиссий при установлении ими итогов голосования, определении результатов выборов, составлении соответствующих протоколов об итогах голосования, результатах выборов, а также при повторном подсчете голосов избирателей.

Полномочия доверенных лиц прекращаются вместе с утратой статуса назначивших их зарегистрированных кандидатов, либо с утратой статуса кандидатами, включенными в список кандидатов, выдвинутых политическими партиями, избирательными блоками.

3. УПОЛНОМОЧЕННЫЕ ПРЕДСТАВИТЕЛИ КАНДИДАТОВ, ПОЛИТИЧЕСКИХ ПАРТИЙ, ИЗБИРАТЕЛЬНЫХ БЛОКОВ

В соответствии со статьей 26 Кодекса Кыргызской Республики "О выборах в Кыргызской Республике" кандидаты, политические партии, избирательные блоки назначают уполномоченных представителей, которые представляют соответствующего кандидата, политическую партию, избирательный блок, собрание избирателей по всем вопросам, связанным с участием в выборах, в том числе и по финансовым вопросам.

Назначение уполномоченных представителей политических партий, избирательных блоков может осуществляться на съезде (конференции) политической партии, избирательного блока или его руководящим органом.

Кандидат, политическая партия, избирательный блок оформляют в установленном законом порядке одну доверенность на всех, либо доверенности на каждого в отдельности.

Уполномоченные представители кандидатов, политических партий, избирательных блоков, представляют в окружную избирательную комиссию протокол с решением съезда (конференции) политической партии, избирательного блока о выдвижении кандидата (списка кандидатов). Кандидат, выдвинутый в порядке самовыдвижения, подает в окружную избирательную комиссию заявление о намерении баллотироваться кандидатом по данному избирательному округу и ходатайство о регистрации его уполномоченных представителей.

Одновременно в окружную избирательную комиссию представляется состав уполномоченных представителей кандидата, политической партии, избирательного блока с указанием фамилии, имени, отчества, даты рождения, места жительства каждого из уполномоченных представителей,

а также оформленная в установленном законом порядке доверенность на уполномоченных представителей кандидата, политической партии, избирательного блока.

Уполномоченные представители кандидатов, политических партий одновременно с документами, указанными в пунктах 2 и 3 настоящей статьи, представляют копию свидетельства о регистрации.

Окружная избирательная комиссия рассматривает представленные ей документы, устанавливает их соответствие настоящему Кодексу, в течение пяти дней со дня их поступления принимает решение о регистрации уполномоченных представителей кандидатов, политической партии, избирательного блока и выдает им регистрационные свидетельства.

В случае отказа в регистрации уполномоченным представителям выдается мотивированное постановление окружной избирательной комиссии. Отказ в регистрации может быть обжалован в районном (городском) суде по месту нахождения соответствующей избирательной комиссии, который обязан рассмотреть жалобу и принять решение не позднее чем в трехдневный срок.

Уполномоченные представители:

- заверяют подписные листы при сборе подписей избирателей в поддержку кандидата, подсчитывают число подписей избирателей, собранных в поддержку кандидата, составляют протокол об итогах сбора подписей;

- представляют в окружную избирательную комиссию подписные листы в поддержку кандидата, а также другие документы для регистрации кандидата (списка кандидатов);

- получают от избирательной комиссии подтверждение в письменной форме (справку) о приеме подписных листов и других документов;

- проводят предвыборную агитацию, распространяют агитационные материалы;

- вправе участвовать в жеребьевках, проводимых избирательными комиссиями при определении порядка предоставления

эфирного времени кандидатам, политическим партиям, избирательным блокам;

- вправе присутствовать на заседаниях избирательных комиссий по вопросам, которые имеют отношение к кандидату, политической партии, избирательному блоку, назначивших уполномоченного представителя;

- осуществляют иные полномочия, установленные законодательством о выборах Кыргызской Республики, полномочия по поручению кандидата, политической партии, избирательного блока.

Уполномоченные представители кандидатов, политических партий, избирательных блоков не вправе воздействовать на избирателей обещаниями передачи денежных средств, ценных бумаг и иных материальных благ, вручать им денежные средства, подарки и иные материальные ценности, кроме как за выполнение предвыборной организационной работы (дежурство на избирательных участках, сбор подписей и так далее), проводить льготную распродажу товаров, бесплатно распространять любые товары, за исключением печатных, в том числе иллюстративных, материалов, а также значков, специально изготовленных для избирательной кампании.

4. НАБЛЮДАТЕЛИ

Кандидат, политическая партия, избирательный блок, общественное объединение, избиратели вправе назначить наблюдателей для ведения наблюдения за проведением голосования, подсчетом голосов, установлением итогов голосования и определением результатов выборов. Иностранную или международную организацию, приобретающую право, в соответствии с порядком, установленным с законодательством Кыргызской республики, на осуществление наблюдения за подготовкой и проведением выборов в Кыргызской республике представляют иностранные (международные) наблюдатели.

IFES

As one of the world's premier democracy and governance assistance organizations, IFES provides needs-based, targeted, technical assistance designed and implemented through effective partnerships with donors and beneficiaries. Founded in 1987 as a nonpartisan, nonprofit organization, IFES has provided integrated, collaborative solutions in the areas of democratic institution building and participatory governance in more than 120 countries worldwide. IFES' Washington headquarters houses eighty-five employees specializing regionally in Africa, the Americas, Asia, the Middle East, and Europe, as well as functionally in rule of law, civil society, good governance, election administration, applied research, gender issues, public information technology solutions, and more. IFES' staff offers vast country-specific experience and facility in more than 30 languages. IFES employs an additional 120 people in twenty-five field locations.

Making Democracy Work

INTERNATIONAL FOUNDATION FOR ELECTION SYSTEMS
1101 15th Street, N.W. • Third Floor
Washington D.C. 20005
202 • 828 • 8507 FAX 202 • 452 • 0804
www.ifes.org